

Motion till riksdagen

1989/90:Ub725

av Jan Hyttring och Kjell Ericsson (båda c)

Högskolan i Karlstad

Utbyggnad av ett universitet i Karlstad

Om inga särskilda åtgärder vidtas kommer utvecklingen i Sverige att kraftigt koncentreras till de nuvarande universitetsorterna. Högskoleutbildning och forskning samt kommunikationer anses vara de viktigaste delarna i infrastrukturen. Det är viktigt att nu analysera var en utbyggnad kan ske som ger förutsättningar för en mera balanserad regional utveckling.

Högskolan i Karlstad har en sådan bas att förutsättningar finns att utveckla den till ett fullständigt universitet med reguljära forskningsresurser. Ett systematiskt arbete med detta syfte har nu startat i länet. Arbetet har en bred förankring i länet.

Det är framför allt fem egenskaper hos högskolan i Karlstad som gruppen vill peka på:

- Storleken. Högskolan i Karlstad har för närvarande nära 4000 studerande. Material har visat att högskolan i Karlstad är på väg att uppnå den "kritiska massan" för ett universitet.
- Bredden. Här finns ett omfattande utbud inom humaniora, samhällsvetenskap och ekonomi, naturvetenskap och teknik samt lärarutbildning.
- Forskarmiljön. "Karlstad-modellen" utgör en bra grund för utbyggnad till en reguljär forskningsorganisation. I den organiseras forskning och forskarutbildning inom ett tiotal forskningsområden av nationellt och regionalt intresse. Vetenskapliga ledare på professorsnivå har engagerats. Samverkan sker med universitet och motsvarande högskolor.
- Regionalpolitisk betydelse. Ett universitet i Karlstad vore ett strategiskt viktigt beslut för utvecklingen i Vänerregionen och Bergslagen.
- Läget i landet. Av de sex existerande universiteten har de flesta en tydlig dragning åt östsidan.

I centerns partimotion om utbildningspolitiken slås det fast att befintlig och tillkommande forskningsverksamhet ges stadga och kontinuitet genom att uppbyggnad av en fakultetsorganisation inleds vid några av de medelstora högskolorna. Av de högskolor som redan i dag har en sådan omfattning på sin FoU-verksamhet att steget till fakultetsorganisation inte är allt för stort kommer i första hand högskolan i Karlstad.

Styrelsen för högskolan i Karlstad antar i dagarna, efter en omfattande

remissomgång, ett utvecklingsprogram som innebär att under 1990-talet kan högskolan utvecklas till ett universitet. I programmet redovisas en konkret plan över universitetets verksamhet, struktur och omfattning. Den fortsatta utvecklingen föreslås bygga på den grund som nu finns vid högskolan inom grundutbildning samt forskning och forskarutbildning. Inom forskning och forskarutbildning bör den fortsatta utbyggnaden under 1990-talet basera sig på det som nu benämns Karlstad-modellen för forskning.

Det är viktigt att bygga vidare på den miljö, kompetens och kultur som utvecklats vid högskolan i Karlstad. Detta gör det möjligt att skapa en enhet som ger nya kvalitetsaspekter till landets universitetsstruktur.

Riksdagen bör därför besluta att som sin mening ge regeringen till känna vad som anförts i motionen om fasta forskningsresurser vid högskolan i Karlstad.

Om- och tillbyggnad av högskolebyggnaden i Karlstad

En fortsatt utbyggnad av högskolan i Karlstad är utomordentligt viktig för utvecklingen i Värmland och för högskoleväsendet som helhet.

Den från början goda lokalsituationen vid högskolan har successivt kraftigt försämrats genom att verksamheten kraftigt expanderat, särskilt med teknisk och naturvetenskaplig utbildning, och genom att undervisningsmetoderna förändrats. Situationen är ohållbar och kan för närvarande endast klaras genom provisoriska åtgärder. Det gäller framför allt laboratorier för högskolans naturvetenskapliga och tekniska utbildningar, arbetsrum för anställda, lärosalar och grupparbetsrum.

Planeringen av en tillbyggnad av högskolebyggnaden har skett i god tid. Byggnadsstyrelsen har överlämnat byggnadsprogram till regeringen i början av förra året och föreslagit genomförande. Projektet är kostnadsberäknat till 24 milj. kr. i en första etapp som bör genomföras omgående. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Teknisk utbildning

Den tekniska sektorn vid högskolan i Karlstad har de senaste åren präglats av en stark expansion. Denna utveckling har stöttats och drivits på av regionala näringslivsintressenter. Flera nya allmänna linjer har tillkommit: produktionsteknikerlinjen, dataingenjörslinjen, två linjer inom YTH-området. De flesta lärare inom sektorn deltar i FoU-arbetet på deltid. Basorganisationen inom sektorn med sina allmänna och lokala utbildningslinjer är numera väl lämpad att utveckla och anordna teknisk utbildning.

Behovet av civilingenjörer är stort i Värmland och industrin rapporterar svårigheter att rekrytera. Ett sätt att påverka detta vore att öka samverkan mellan den tekniska utbildningen på Chalmers tekniska högskola. Ett konkret uttryck för en sådan samverkan skulle kunna vara att utifrån de relativt långa tekniska utbildningar som redan finns och planeras i Karlstad ge möjlighet till kompletterande studier för civilingenjörsexamen vid teknisk högskola.

Utbyggnadsresurser för fortbildning inom det tekniska området är högt

prioriterat. Genom fortbildningsinsatser av olika slag kan man snabbt sprida teknisk kompetens, vilket har stor betydelse för utvecklingen inom ramen för Bergslagens Tekniska Högskola.

Mot. 1989/90
Ub725

Elektroingenjörslinje i Karlstad 1990

Högskolan och Karlstads kommun har i två år planerat för att kunna starta försöksverksamhet med ingenjörsutbildning inom elektroområdet senast 1990/91. Behovet av utbildning är stort. Genom förslaget i BP att ny ingenjörsutbildning i Karlstad 1990/91 skall anordnas genom omvandling av en befintlig lokal linje med annan inriktning kan elektrolinjen ej starta nu.

Från lokal planeringssynpunkt och utifrån den regionala arbetsmarknadens behov är det angeläget att förslaget om ingenjörsutbildning i BP ändras så att högskolan i Karlstad tillförs ytterligare platser för den aktuella linjen. Detta bör kunna ske genom en tidsmässig omfördelning av platser.

Tekniskt basår

UHÄ har i sin anslagsframställning begärt ökade anslag för tekniskt basår. Under innevarande budgetår har högskolan i Karlstad startat en utbildning omfattande 40 poäng i syfte att underlätta rekryteringen av ungdomar till naturvetenskapliga och tekniska högskoleutbildningar. Idén med det tekniska basåret är främst att intressera gymnasister med examen från de relativt flickfrekventa S- och E-linjerna att komplettera sina naturvetenskapliga kunskaper på ett sådant sätt att de blir behöriga att läsa linjer i högskolan där sådana förkunskaper krävs. Regeringen har inte godkänt UHÄ:s äskande på 1 362 000 kr. utan nöjt sig med att endast räkna upp innevarande års anslag på 700 000 kr. med 13 000 kr. till totalt 713 000 kr. Vi yrkar på att UHÄ:s anslagsframställning bifalles av riksdagen och att högskolan i Karlstad tilldelas anslag för fortsatt anordnande av tekniskt basår.

Återupptagande av ämneslärarutbildning vid högskolan i Karlstad

På regeringens förslag beslöt en riksdagsmajoritet mot centerns vilja att lägga ned ämneslärarutbildningen i Karlstad fr.o.m. läsåret 1988/89. Vi föreslår nu med anledning av prognoser om kommande lärarbrist att denna utbildning återupptas.

Medel för fort- och vidareutbildning och för decentraliserad utbildning

Fort- och vidareutbildning och decentraliserad utbildning är viktiga instrument för att utveckla näringsliv och samhälle och för att få en vidgad rekrytering till högskolan. Övergången till högskoleutbildning är fortfarande låg i bl.a. Värmlands län och i Bergslagen.

Några nya särskilda resurser för de nämnda ändamålen tillförs inte i budgetpropositionen till högskolan i Karlstad. Det är enligt vår mening angeläget att de nämnda utbildningsbehoven särskilt beaktas genom att ytterligare resurser tillförs.

Värmland har varit föregångare i fråga om samverkan mellan de fackliga organisationerna och högskolan inom området arbetslivsforskning. En nationellt välrenommerad grupp för arbetslivsforskning finns vid högskolan i Karlstad.

Den svenska arbetslivsforskningens organisation och verksamhet är under utredning.

Den slutliga organisationen bör med fördel kunna ges en mera decentraliserad utformning. Därvid bör övervägas att förlägga en del till Värmland. Härigenom kan en anknytning ske till befintlig kompetens inom det aktuella forskningsområdet.

Professur i tjänsteforskning vid högskolan i Karlstad

Forskningen om tjänsteverksamhet inom såväl offentlig som privat sektor är eftersatt. Sveriges enda organisation för systematisk tjänsteforskning utgörs av Centrum för tjänsteforskning vid högskolan i Karlstad. Till forskningscentret har anslutit sig ett 25-tal ledande företag och offentliga organisationer inom tjänsteområdet. Initiativet har kommit från företrädare för tjänstesektorn. En liten basorganisation finansieras genom bidrag från huvudmännen samt med regionala medel inom ramen för den s.k. Karlstad-modellen för forskning.

I Centrum för tjänsteforskning, som verkat i tre år, har snabbt utvecklats kvalificerad forskning inom viktiga programområden främst området kvalitet i tjänsteverksamhet. Ett internationellt nätverk har byggts upp. Bl.a. anordnas forskarsymposier tillsammans med kända tjänsteforskningsinstitutioner i USA.

Forskning om offentliga och privata tjänster bör bli ett viktigt utvecklingsområde inom forskningspolitiken under 1990-talet. För att säkerställa en fortsatt positiv utveckling av Centrum för tjänsteforskning vid högskolan i Karlstad är det angeläget att minst en fast forskningstjänst finns. En professur i tjänsteforskning bör därför inrättas. Den kan om så erfordras tills vidare också ha knytning till ett universitet men med tjänstgöring huvudsakligen vid Centrum för tjänsteforskning vid högskolan i Karlstad.

Utbildning inom turismområdet

Turismutbildning i någon form finns det i dag vid högskolorna i Falun/Borlänge, Kalmar, Karlstad, Östersund, Skövde och Göteborg. I Göteborg finns även utbildning i turismens ekonomi som leder till en specialiserad civilekonomexamen. Den utbildning som finns i dag är dels för smal och dels saknas det en regelrätt forskningsorganisation med inrättad professur.

En annan viktig del som saknas i dag är en renodlad kulturturismutbildning som inte är så snävt kommersiellt inriktad.

Högskolan i Karlstad är som vi påpekat tidigare i motionen under kraftigt utveckling. De humanistiska ämnena byggs ut, och förutsättningarna för en utveckling av den befintliga turismutbildningen i riktning mot kulturområdet är därför mycket goda. Härtill skall läggas att Värmland som landskap och län baserar sin traditionella turism i mycket hög grad på kulturområdet.

Decentraliserad utbildning av förskollärare

Mot. 1989/90
Ub725

Behovet av förskollärare är utomordentligt stort i olika delar av Värmlands län. Det är nödvändigt att snabbt öka tillgången på utbildad personal. En rad propåer om detta kommer från olika kommuner i länet. Genom 50-poängsutbildning, som decentraliseras från högskolan i Karlstad, kan tillgången på förskollärare snabbt öka.

För att säkerställa att en ökad sådan decentralisering kan ske är det nödvändigt antingen att öka högskolans planeringsram för förskollärlinjen eller att öka den särskilda ramen för UHÄ:s fördelning.

Hemställen

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om planeringen för ett universitet i Karlstad.
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en hög prioritering för om- och byggda lokaler vid högskolan i Karlstad.
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utökad teknisk utbildning vid högskolan i Karlstad.
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av anslag för att kunna fortsätta anordna tekniskt basår vid högskolan i Karlstad för läsåret 1989/90.
5. att riksdagen, med ändring av tidigare beslut, beslutar att ämneslärarutbildningen för gymnasielärare åter skall upptas vid högskolan i Karlstad.
6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om decentraliserad förskollärlärodbildning i Värmland.
7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om arbetslivsforskning och tjänsteforskning vid högskolan i Karlstad.
8. att riksdagen hos regeringen begär förslag till turismutbildning i Karlstad i enlighet med vad som anförts i motionen.

Stockholm den 25 januari 1990

Jan Hyttring (c)

Kjell Ericsson (c)

